WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 192. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го ЖОВТНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 10, 1961 No. 192. VOL. LXVIII.

ПЛЯНУЮТЬ АҐЕНЦІЮ ДЛЯ САТЕЛІТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ОКРЕМИЙ КОМІТЕТ РЕКОМЕНДУЄ НЕПРИБУТКОВУ КОРПОРАЦІЮ; УРЯД ХОЧЕ МАТИ НАД НЕЮ КОНТРОЛЮ

Вашингтон. — Федеральна Комунікаційна Комісія ще в липні ц. р. зорганізувала окремий комітет із промисловців, який мав би до 15-го жовтня випрацювати плян в справі корпарації, що має зайнятися комунікаційною системою сателітів. Ця корпорація мала б бути неприбутковою і під її зарядом має бути ціла комунікація, що відбуватиметься за допомогою системи сателітів, які постійно будуть в космічних просторах. Наближається час, коли Комітет промисловців - власників комунікаційних корпорацій має предложити Федеральній Комунікаційній Комісії плян нової комунікаційної аґенції. Комунікаційна Комісія пропонує, щоб членами нової сателітньої комунікаційної корпорації були дотеперішні комунікаційні компанії, такі як Амерікен Телефон енд Телеґраф Компанії, Амерікен Кебел енд Радіо Корпорейшен та інші. Окремий комітет покищо не вирішив ще цієї справи, але більшість є за те, щоб ця нова аґенція була неприбутковою корпорацією. Пропонується, щоб наземні стації цієї системи, які коштуватимуть найбільше при їх улаштуванні, були власністю окремих комунікаційних компаній. Та найважливішою, ще не вирішеною справою є те, скільки фондів мали б дати окремі комунікаційні компанії. Ця справа важна, бо від неї залежатиме, чи уряд та Конґрес погодяться на це, щоб самостійна комунікаційна система була під зарядом окремої приватної аґенції. Представник уряду заявив, що він турбується не прибутками нової сателітньої комунікаційної аґенції, бо їх так чи так контролюватиме уряд. Уряд не хоче допустити до того, щоб нова самостійна аґенція не попала під контролю однієї великої компанії, яка найбільше фондів видасть на будову наземних стацій. Тут зацікавлений департамент справедливости, який дбає про те щоб не допустити до монополю однієї компанії. Якщо Американська Телефонічна і Телеґрафічна Компанія видасть на будову наземних баз 80 обо і 90% всіх коштів, тоді ця одна компанія матиме монопольний вплив на нову сателітну аґенцію. Уряд погоджується на те, щоб приватні комунікаційні фірми були власниками нової аґенції, але уряд хоче зберегти можність конкуренції між всіми приватними комунікаційними аґенціями, які займаються телефонами, телеграфами, радіовими і телевізійними авдиціями. Комітет випрацював плян по думці Федеральної Комунікаційної Комісії. Залежить тепер від цього, чи приватні комунікаційні компанії зможуть предложити такий плян співпраці, який вдоволив би уряд і Конґрес.

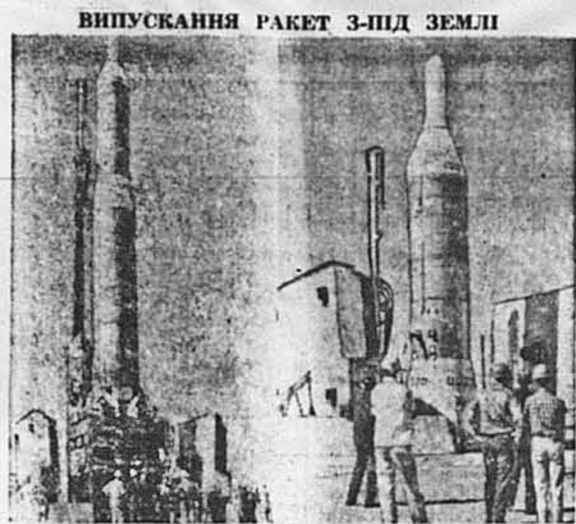
ПОМЕР МИКОЛА ФОМЕНКО, ВИДАТНИЙ КОМПОЗИТОР, МУЗИК І ПЕДАГОГ

Сл. п. Микола Фоменко

Бруклин, Н.Й. — В неділю, 8-го жовтня вночі, помер у сні на удар серця видатний український композитор, музик, педагог і громадянин, професор Українського Музичного Інституту сл. п. Микола Фоменко. Попереднього дня він вернувся з відвідин в Торонті, де його сердечно зустрічала група громадян, що зорганізувала ініціятивний комітет для видання його музичної творчости. Приїхавши з Канади, він положився до сну, з якого вже не пробудився. Прожив 67 років.

Микола Фоменко народився 25-го грудня 1894-го року в Ростові над Доном. Музичні студії почав щойно в 17-му році життя. В 1915-му році був покликаний до російської армії та висланий на кавказький фронт, де був два рази ранений. Після війни жив разом з батьком у Харкові, де й почав інтенсивні музичні студії, навчаючись гри на фортепіяні в проф. Павла Луценка та теорії композиції в проф. Сем. Богатирьова. Власну композиторську працю почав Фоменко в Харкові в 1925-му році, здобуваючи високу оцінку критиків та грошові нагороди. В рр. 1932-35 був редактором видавництва „Мистецтво". Перед другою світовою війною був два роки головою екзаменаційної випускної комісії харківської консерваторії. Під час і після другої світової війни сл. п. Микола Фоменко пройшов хресну дорогу скитальщини, аж в 1951-му році, разом з дружиною, співачкою Ізабелею Орловською, приїхав на постійне поселення до Америки та замешкав у Брукліні. Крім своєї педагогічної та мистецької активности, сл. п. Микола Фоменко залишив велику музичну спадщину, включно з оперою „Ганна", музичною драмою „Маруся Богуславка", оперою-казкою „Івасик Телесик" та великою кількістю композицій на фортепіян, скрипку і зокрема пісень до слів Тараса Шевченка, Івана Франка, Павла Тичини та ін. Його композиція до слів Сосюри „Любіть Україну" стала одною з найпопулярніших патріотичних пісень. Від довшого часу мав недугу серця, від якої й помер. Вічна Йому Пам'ять!

ВИПУСКАННЯ РАКЕТ З-ПІД ЗЕМЛІ

Летунські збройні сили ЗДА започаткували випускання міжконтинентальних балістичних ракет із глибоких ям, т. зв. силосів під землею. На фото зліва: ракета „Титан" на одній із таких баз біля Денверу в Колорадо. З правого боку: цю ж ракету спускають в силос; понад землею ще тільки друга, верхня частина ракети.

ЗУСТРІЧ КЕННЕДІ Й ГРОМИКО БЕЗ УСПІХУ – РОЗМОВИ ПРО БЕРЛІН ПРОДОВЖУВАТИМУТЬСЯ

Вашингтон. — Американський амбасадор в СССР Люеллин Томпсон, який — на виклик з Вашингтону — прибув сюди наприкінці минулого тижня, знайомиться з подробицями трьох розмов, що їх відбули державний секретар Дін Раск та през. Кеннеді з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком і буде, з уповноваження Президента — продовжувати контакти з совєтським урядом в цій справі, дармащо згадана суботнішня нарада Президента з Громиком була цілком безуспішна. Газетні коментатори, покликуючись на дипломатичні кола, подають тільки різні назви на окреслення тієї наради, стверджуючи водночас, що найбільш „оптимістичне" окреслення було б „без змін". Зате західньо - німецький амбасадор у Вашингтоні, д-р Вільгельм Греве ствердив категорично, що большевики виявили „твердішу" лінію, як раніш, і що у висліді наради през. Кеннеді з Громиком ситуація гірша, ані ж була на початку, коли державний секретар Раск говорив з Громиком. Хоч державний секретар Дін Раск назвав ту розмову Президента з Громиком „серйозною і конструктивною" та зазначив, що вона велася „в добрій атмосфері", проте сам през. Кеннеді мав бути найщирішим в схарактеризуванні висліду тієї розмови одним коротким словом „зеро". Коментатор „НЙ Таймса" додав, що вашингтонські дипломати вважають, що краще було сказати „мінус зеро". Громико буцім-то вияснював, як Совєти розуміють запевнення свободи Західнього Берліну після підписання ними мирового договору з Східньою Німеччиною, при чому до того сепаратного мирового договору мав би бути долучений додаток з ґарантіями тих свобід. Між тими ґарантіями було б встановлення „символічної" альянтської залоги в Західньому Берліні, включно також із залогою совєтською. Таким чином, Совєти включивши на 100% Східній Берлін до Східньої Німеччини і не допускаючи навіть мови про будь які зміни в Східньому Берліні, хочуть дістати ще якісь права на терені Західнього Берліну. Водночас, ґарантії свободи для Західнього Берліну мали б докладно обмежений термін. З того виходить, що коли б той термін минув, то Совєти чи східньо-німецькі комуністи повели б нову атаку проти Західнього Берліну, тоді вже обеззброєного. Таким чином, за газетними коментарями, вигляди на порозуміння в справі Німеччини й Берліну стали після тієї останньої розмови през. Кеннеді з Громиком меншими, ані ж були раніше, на основі наївних сподівань, що Совєти завернуть з давніх позицій.

На гострий характер тієї розмови Президента з Громиком мало вплинути й те, що Президент закинув Совєтам зламання умови, що її зробили він, Президент і Хрущов під час їх зустрічі у Відні. Тоді одиноким позитивним промінчиком було ствердження ними обома потреби замирення в Ляосі на базі незалежности і невтральности Ляосу. Тим часом, за останніми відомостями комуністи, активно підтримувані Совєтами, використовують терен Ляосу для посилених атак проти Південного В'єтнаму та приготовляються до нової офензиви на терені Ляосу. Президент буцім-то перестеріг, що ЗДА поспішать своєю збройною силою з допомогою тим загроженим країнам, якщо комуністи не припинять своєї військової акції.

Загальне здивування викликало промовчання Громиком зовсім справи вибору наступника Гаммершилда на становищі генерального секретаря Об'єднаних Націй. Коли Громико промовчав ту справу, то й Кеннеді її не заторкував. Громико, який увійшов до Білого Дому всміхнений і самовпевнений, вийшов з нього такий сердитий, що — за газетними вістками — забув відповісти американським журналістам, які обскочили його, по-англійськи, та заговорив по-російськи.

Суванна Фума призначений на нового прем'єра в Лаосі

Вієнціян. — Колишній прем'єр Ляосу Суванна Фума, який перший проголосив був ту прозахідню країну „невтральною" і дістав у тому підтримку збоку комуністичних партизанів, став знову тамошнім прем'єром. Він повідомив представників преси, що прем'єр Ляосу князь Бун Ум і лідер комуністичного руху Патет Ляо погодились на нього, як на нового прем'єра і просили його приступити до складення коаліційного уряду. Він, Суванна Фума, з свого боку просив Буна Ума і генерала Фумі Носавана, щоб вони негайно поїхали до короля Ляосу Саванга Ваттана до його резиденції в Люанг Прабангу і дістали для нього авдієнцію, на якій король формально доручив би йому сформування нового уряду. Суванна Фума признав, що не всі розбіжності між трьома групами в Ляосі, — прозахідньою, комуністичною і невтральною — узгіднені, але висловив надію, що підкомісія, яка над цими справами радить, дійде до згоди. Річ іде — за пресовими коментарями — щоб відповідно обсадити 16 міністерських портфелів, з яких чотири мають дістати прозахідні діячі, чотири комуністи, а вісім „невтралісти", дібрані прем'єром.

Д-р Тобін остерігає робітників проти збільшування заробітних платень

Вашингтон. — Член Президентської Ради Економічних Дорадників д-р Джеймс Тобін, промовляючи на зборах економістів робітничих організацій, що належать до Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Організацій, заявив, що робітники повинні домагатися збільшення заробітних платень, коли це є оправдане більшою продуктивністю. Ця промова дорадника Президента свідчить про те, що Кеннеді готов рішуче здійснювати свою економічну політику, щоб не допустити до інфляції внаслідок збільшуваних цін на товари і зросту заробітних платень. Давніше Президент рекомендував працедавцям і робітникам не збільшувати цін і платень, щоб не припинювати росту економіки після недавньої економічної знижки. Д-р Тобін говорив на тему „Економічна стратегія уряду". Після його доповіді цілу годину відбулися запити і коментарі, які деколи мали ворожий характер до уряду.

Кеннеді закликає кожного американця подбати про протирадіяційне сховище

Вашингтон. — Президент Кеннеді визначив мету для цивільної оборони ЗДА: кожний американець повинен подбати про те, щоб мати протирадіяційне сховище, в якнайкоротшому часі. Це вперше Президент підкреслив, щоб само населення дбало про протиатомову оборону. Кеннеді виявив на прийнятті видавців часописів із стейту Ню Джерзі, що уряд в найближчому місяці подасть до публічного відома пляни родинних сховищ, які коштували б власників домів по $100 до $150. На згаданому прийнятті відчитали листа Президента в цій справі. Зміст того листа був усталений на конференції Президента з секретарем оборони, асистентом секретаря оборони в справах цивільної оборони Стюарта Л. Піттмана і нюйоркського губернатора Нелсона А. Рокефеллера, який очолює комісію губернаторів в справі цивільної оборони. На цій конференції Рокефеллер вимагав, щоб уряд допоміг загалові населення забезпечитися проти радіяції та проти інших пошкоджень від атомового бомбардування. Президент виразно заявив, що кожна розсудлива родина повинна подбати про сховище. Більшість родин членів Президентського кабінету ще не має сховищ.

В Південній Кореї арештовано всю державну слідчу комісію

Сеул. — Керівна тепер в Південній Кореї військова хунта арештувала в мин. суботу всіх п'ятнадцять недавно нею самою призначених членів — самих старшин — спеціяльної слідчої комісії, яку покликано для розсліду джерел збагачення різних компаній і окремих осіб. Виявилось, що ті, що стали предметом слідства, перекуплювали своїх слідчих і отримували тільки незначні кари. В Південній Кореї постала ціла верства людей, які збагатились неле́ґальним способом. Боротьба проти протекціоналізму та хабарництва стала головним гаслом останньої військової революції з травня минулого року. Арештовано також 28 цивільних інспекторів з тієї державної слідчої комісії. Не зважаючи на деякі нездорові явища в правлінні військової хунти, її голова, ген. Пак Чунг Гі буцім-то панує над ситуацією та користується далі потрібним авторитетом однаково серед військової верхівки, як і в населення.

● У Лондоні арештували відомого там ювеліра Гаррі Гледгілла під закидом, що він зорґанізував цілу банду злодіїв, що їх фінансував і переховував у своєму помешканні та вказував, де треба красти самоцвіти, що їх від них скуповував. Прокуратор заявив, що ця історія — „наче сторінка з роману Діккенса". Гледгілл заперечує свою вину.

● Східньо - німецький уряд зупинив прогулянки туристів до Югославії після того, як члени тих прогулянок, що їхали туди в минулих тижнях, здебільша втекли на Захід. Німецькі комуністи дуже сердиті, що югославські власті дозволили тим німцям переїхати до Західньої Німеччини, де вони й залишились.

Єнкі ведуть у Світових Серіях 3:1

Грач нюйоркських „Єнкі" Мікі Ментел передає м'яча Ваді Пінсонові на середині грища Крослі Філд в Синсиннаті, започатковуючи треті змагання з синсиннатськими „Редс" в рямцях Світових серій бейзболу.

Синсинеті, Огайо. — 8-го жовтня Дружини Єнкі з Ню Йорку виграли дві чергові зустрічі із Синсинетськими „Редс" на їх стадіонах у фінальних грах за першість бейзболу ЗДА, т. зв. Світових Серіях. В суботу „Єнкі" перемогли „Редс" по рівнорядній грі щойно в дев'ятій частині стрічі, коли славний Меріс здобув переможну третю точку з власного удару „гом ран". „Єнкі" перемогли 3:2. В неділю „Єнкі" розгромили „Редс" вислідом 7:0. Героєм цих змагань був Вайті Форд, з подач якого „Редс" не могли здобути ні одної точки і обмежились тільки до п'яти ударів. Цим самим Форд побив дотеперішній рекорд Бейб Рута як подавача. Форд вміло подавав м'яч впродовж 32 частин змагань („іннінґс") без одної втраченої точки. Рекорд в подаванні Бейб Рута був 29 і дві треті частини змагань без точки. В цих фінальних розграх бейзболу ЗДА ведуть тепер „Єнкі" рахунком змагань 3:1. „Єнкам" до остаточної перемоги бракує ще одної виграної, бо першість здобуває дружина, яка виграє чотири зустрічі „Світових Серій".

Ред. І. Кедрин — головою Клюбу Круглого Стола в Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу 7-го жовтня ц. р. відбулися тут в Українському Інституті Америки Загальні Збори Дискусійного Клюбу Круглого Стола. Е. Стахів, як уступаючий голова, В. Новицький, як секретар і д-р Данько, як касир, склали звідомлення. В минулій каденції Клюб улаштував 9 дискусійних вечорів, на яких, як прелеґенти виступали д-р Р. Ільницький, д-р Іван Лисяк - Рудницький, д-р Й. Ліхтен Борис Ніколаєвський, д-р Я. Пеленський, пок. Дм. Галичин, д-р В. Голубничий, Михайло Терпак і д-р М. Шлемкевич. Ухвалено, з нагоди третього року діяльности, декларацію з пригадкою принципів, на яких засновано Клюб, а саме надпартійности, персонального добору членства і дискусійного характеру Клюбу, що має за ціль у дискусіях над актуальними болючими політичними і суспільними проблемами поглиблювати українську політичну думку. Обрано нову Управу, до якої увійшли: редактор Іван Кедрин - Рудницький — голова та д-р М. Галій, А. Гудовський, В. Новицький і Е. Стахів — члени, а д-р М. Галів і Р. Кекіш — заступники.

Новий уряд Західньої Німеччини буде створений за який тиждень

Бонн. — Канцлер Конрад Аденауер заявив, що новий уряд буде створений наприкінці цього тижня, або й швидше. Він буде базуватись на коаліції Християнсько - демократичної і Вільно - демократичної партій із залишення Соціял - демократичній партії ролі опозиції. Між Аденауером і лідером вільних демократів д-ром Еріхом Менде відбулись вже дві довгі наради, в яких вирівняно всні розбіжності щодо закордонної і військової політики, а залишились ще деякі справи внутрішньої політики, в яких обидві партії ніколи не мали великих суперечок. Аденауер заявив, що він затримає Гайнріха фон Брентано на становищі міністра закордонних справ та Франца Йосифа Штравса на становищі міністра справ військових. Вільні демократи, які спершу були проти того, щоб новий уряд очолював далі 85 літній Аденауер, погодились на це, під умовою, щоб устійнити час, коли Аденауер має відійти у стан спочинку. Західні альянти натискають на Бонн, щоб швидше сформовано уряд, з яким можна б переводити обов'язуючі офіційні наради в справах нинішньої Берлінської кризи. Новий уряд мусить бути сформований перед 17 жовтня, коли збереться новий парлямент, рівно в місяць після виборів.

Сенатор Пелл пропонує, щоб нові іміґранти не могли мешкати між своїми етнічними групами

Ню Йорк. — Сенатор - демократ Клейборн Пелл із Ровд Айленд, промовляючи на Американській Конференції в справах іміґрації і громадянства в готелі Астор, домагався, щоб ухвалити такий іміґраційний закон, щоб велика скількість нових іміґрантів переходила такі фізичні тести, як це діється з тими, що вступають до армії. Далі він домагався, щоб нові іміґранти хвилево після приїзду, не могли жити між своїми етнічними групами і в тих районах, де є важко дістати нову працю. Голова Конференції Едвард Дж. Енніс відразу з місця відкинув цей проєкт сенатора Пелла. Але Енніс заявив, що деякі пункти проєкту сенатора Пелла є добрі, наприклад, він пропонує, щоб річно могло до ЗДА прибувати по 250.000 замість теперішніх 154.000 іміґрантів. Пелл пропонує також, щоб до ЗДА прибували люди, які тут не мають родини. Енніс заявив, що такі гострі лікарські оглядини нових іміґрантів „були б несправедливі для нових іміґрантів і були б для них образою". На думку сенатора Пелла нові іміґранти без рідні в цій країні скоршим темпом „входили б в потік американського життя".

Перемоги „Тризуба" і Чорноморської Січі

Минулої суботи, 7 жовтня, филаделфійський „Тризуб" виграв чергові змагання за першість Американської Футбольної Ліґи, здобуваючи в зустрічі з Гакоаг, яка відбулася на Трайборо Стадіоні в Ню Йорку, вислід 2:1. Гра зі сильним противником — жидівською дружиною Гакоаг принесла „Тризубові" дві цінні точки.

„Чорноморська Січ" з Нюарку в грі за першість Футбольної Ліґи Стейту Ню Джерзі здобула перемогу над Карні Скатс з рахунком 4:1. Ця перемога тим цінніша, що змагання відбулися на грищі противника в Карні, та що завдяки їй „Ч. Січ" держиться вершка показника Ліґи. Ворота стрілили для Ч. Січі: Павук 2, Донел і Фіорелло.

УСК Ню Йорк потерпів нову невдвачу в змаганнях за мистецтво Нім. Ам. Футбольної Ліґи, „Великої Десятки", коли зійшов з грища переможеним 3:2 Грецьким С. К. В цій грі на своєму грищі минулої неділі УСК вів двічі 1:0 та 2:1 і лише на дві хвилини перед кінцем дозволив собі відібрати хоч одну точку, яку мав би у нерішеному висліді 2:2. Ворота для УСК-у здобули: В. Чижович і Лі.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** в найближчий четвер поїде до Південної Каролайни, де промовлятиме на конвокації Стейтового університету в Чепел Гілл. Після того він виступить на церемонії відкриття стейтової торговельної виставки в Ролі-Дюргемі, звідки виїде до Форту Бреґґ, щоб відбути інспекцію 18-го корпусу парашутистів.

● **Летунство** 5-го жовтня з повним успіхом випустило ракету „Атлас", яка з Кейп Канаверрал перелетіла зі швидкістю 17.000 на годину до віддалі 9.000 миль на Індійському океані. Там виловили кабіну, яку несла ця ракета. Кабінка летіла через район, де температура виносила близько зера, і через простори, де температура була така, як на Сонці.

● **10-річний учень** Стівен Айкер любив дивитися, як шофер шкільного автобусу керує возом. 5-го жовтня він побачив, що 70-річний шофер І. Мартин похилився на керівницю і знепритомнів. Хлопець прискочив до гамульців і затримав автобус. Він цим своїм вчинком врятував життя 35-ом учням, які їхали в автобусі, бо шофер помер на удар серця.

● **В місяці вересні** число втікачів із Куби дійшло до рекордового числа бо 1.187 родин прибули до Маямі на Фльориді, де зареєструвалися в допомоговому комітеті.

У СВІТІ

● **Англійська Партія праці** виключила з своїх рядів Робітничу спілку електриків, яка має 140.000 членів, за те, що суд засудив керівників тієї спілки за виборчі обманства в користь комуністичних членів проводу. Партія праці спирається на робітничих спілках, але їх ряди засмічені комуністами. Це перший випадок виключення з тієї соціялістичної партії великої робітничої спілки за комунізм.

● **У переговорах СССР** із ЗДА про „культурний обмін" большевики намагаються перепачкувати до Америки якнайбільше совєтських фільмів. Проте большевицькі фільми, зправила партійно - пропаґандивні, мають мінімальну фреквенцію глядачів.

● **Філіппінський президент** Карльос Гарція зажадав від кубинського комуністичного уряду відкликання шарже д'аффер в кубинській амбасаді в Манілі, Андреса Альвіно Солера. Сталось це після того, як заступник того кубинського комуніста „вибрав свободу" та виявив діяльність свого вчорашнього зверхника, що займався виключно комуністичною пропаґандою на Філіппінах.

● **В Південній Кореї** уряд перестеріг громадян, щоб вони не пили дощевої води, бо стверджено в ній надзвичайно високий відсоток радіоактивного елементу внаслідку останніх совєтських атомових експериментів.

● **Совєти** запротестували в Туреччині проти минулорічних військових і морських маневрів в східній частині Середземного моря та на території Туреччини. Вона заявила, що НАТО має оборонний характер і нікому не загрожує.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі СиТі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі СиТі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Комуністичний Китай і ОН

На Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй відбудеться цього року вперше дискусія в справі допущення комуністичного Китаю до членства в ОН. З'єдинені Держави вперше за останніх 10 років з тактичних причин погодилися на поставлення цієї справи на денний порядок Асамблеї. А що в Об'єднаних Націях є палкі прихильники прийняття комуністичного Китаю, і то не тільки з комуністичного табору, а й невтрального, з такими трубадурами цієї справи, як Індія, Індонезія, Ґана й інші, то ситуація для вільних країн дуже небезпечна.

На цій справі вперше реально перевіряється обосічність вістря рівности всіх країн в Об'єднаних Націях: маленькі, культурно й економічно відсталі країни з двома чи трохи більше мільйонами мешканців, без знання й належного розуміння міжнародних проблем, становлять нині вже половину членського складу Об'єднаних Націй. Сієрра Леоне має так само один голос, як З'єдинені Держави, Англія чи Франція. Півтора більйона мешканців земної кулі мають в ОН 18 голосів, а півбільйона — 82 голоси. До цього нісенітного й несправедливого заступництва світу в ОН додається в цій конкретній справі факт, що з-посеред 100 членів ОН тільки 49 визнають Вільний Китай з осідком на Формозі, але й з них деякі схильні відмовитися від голосування, щоб замаркувати свою повну „невтральність", яка насправді фаворизує комуністичний світ.

Керівні американські чинники — за голосами преси — ніби вірять, що в Генеральній Асамблеї вдасться перевести становище, що прийняття комуністичного Китаю до ОН це не формально - процедуральна, а „особливої ваги" проблема і тому вимагає двох третин голосів, і що таких двох третин комуністи та їхні поплентачі для цієї справи не дістануть. Якщо б ця калькуляція не вдалась і до Об'єднаних Націй прийняли комуністичний Китай, то світ дійсно перейшов би — як твердить міністер закордонних справ вільного Китаю Шен Чанґ-гуан — з системи колективної безпеки на систему колективної аґресії. Пейпінґ вважає, що комунізм треба насаджувати у світі війною і революцією; він перевів аґресію проти Південної Кореї, у Тибеті переводить масове народовбивство, а щорічним голодом у своїй країні доказує повну безвартісність режиму, що на могилах мільйонів винищених громадян тримається виключно поліційним терором. Введення такої держави до Об'єднаних Націй було б найбільшим глумом з їхнього чартеру, з почуття чести і міжнародної справедливости.

Одинадцять років тому, в червні 1950 року, Генеральна Асамблея ОН затаврувала комуністичний Китай, як „аґресора". Не змігши заволодіти цілою Кореєю, Пейпінґ звернув свою одверту збройну експансію в сторону Тибету, а замасковану „визвольним рухом місцевих народів" — проти Ляосу і В'єтнаму. Збройні загони китайських комуністів зайняли частьну горішньої Індії і Бірми, які, щоб не дразнити того опришка, зберігають „невтральність". Щоб показати свою господарську силу, комуно - китайський режим обіцяв 11-м азійсько - африканським країнам допомогу на загальну суму понад півбільйона долярів, хоч сам уже другий рік просить у „буржуазно - націоналістичних" країн кредитів на закуп зерна, потрібного для злагіднення голодової катастрофи. І такого партнера для ґарантування миру у світі, для справедливого роз'язування міжнародних трудноців радять Об'єднаним Націям не тільки Валеріян Зорін і Крішна Менон, але й англійські соціялісти і такі американські громадяни, як — пані Елінор Рузвелт.

Жиди й українці

Надрукована в англомовному органі УККА „Український Квартальник", у другому числі за 1961 рік, і передрукована окремою відбиткою стаття жидівського журналіста Лео Геймана п. н. „Українці й жиди" заслуговує на увагу з багатьох поглядів. Найперше тому, що своїм змістом ця стаття є однією з досить рідких, тверезих та справедливих оцінок українсько - жидівських взаємин, і подруге тому, що з такою оцінкою виступив провідний жидівський публіцист і дослідник.

Об'єктивно аналізуючи джерельні дані з недавньої історії, як також факти і звідомлення про сучасну ситуацію жидівства в СССР, зокрема в Україні і в Росії. Лео Гейман, жидівський кореспондент багатьох британських, західньо - німецьких та ізраїльських пресових аґенцій і часописів і дослідник жидівсько - українських взаємин, виступає з тезою, що в нинішній час немає даних про наявність антисемітизму серед українського населення, і що головним джерелом тих чи інших антисемітських проявів в Україні і в інших країнах СССР є антижидівські тенденції офіційної совєтської політики, дискримінаційної супроти жидівства і сприятливої для зроджування антижидівських настроїв і ексцесів. В процесі обґрунтовування своєї тези Лео Гейман розправляється з цілим рядом невірних, а то й злобнофальшивих поглядів на ставлення українців до жидів, поширюваних жидівською та світовою пресою і дуже часто лянсованих совєтською пропаґандою.

Зокрема цікаві й переконливі, базовані на конкретних фактах і прикладах, твердження Лео Геймана про загальну політику „офіційного совєтського антисемітизму". У Львові большевики заборонили жидам вшановувати пам'ять десятків тисяч їхніх рідних, замордованих нацистами. Над Бабиним Яром у Києві „невідомі особи" зірвали пропам'ятну таблицю на пошану знищених масово жидів, і на тому місці започатковано „меліораційні роботи" з побудовою греблі. Ці роботи, як відомо, привели до катастрофи, в якій залито цілу околицю розводненими масами землі, що спричинило смерть соток людей. В деяких більших жидівських скупченнях в Україні совєтська влада повела широку кампанію проти жидівських громад і їх провідників — рабінів.

На думку Геймана, антисемітизм є традиційним російським явищем, і ще й тепер, за совєтського режиму, антисемітські настрої найсильніші в Москві та в інших областях Росії, де вони проявляються відкрито, толеровані міліцією й іншими органами влади. У зв'язку з цим Гейман стверджує, що для самодержців Кремлю антижидівські ексцеси і навіть погроми в Україні були б дуже на руку, і вони намагаються їх спровоковувати, щоб потім виступати в ролі „оборонців жидівського населення", ліквідуючи рівночасно українських націоналістів, як „антисемітів".

В зустрічі українських жидів з ізраїльським президентом Ісааком Бен-Цві, що до неї нав'язує Гейман, брали участь десятки жидів з України, які займають у Ізраїлі становища міністрів, парляментаристів і генералів, видатні науковці, письменники і педагоги. Є всі підстави вірити, що погляди Геймана відповідають поглядам більшости з-поміж них, і що й вони, як і їхні земляки на Заході, своїми виступами в обороні правди і справедливости причиняться не тільки до злагіднення взаємин між жидами й українцями, але й створять з українцями „спільний фронт проти Москви і совєтського імперіялізму", що — за словами Геймана — „є так само загрозливими для незалежности Ізраїлю на Середньому Сході, як і для поневоленої України на Сході Европи".

А. Заплітний

ТЕОРІЯ СУСПІЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

(1)

Австрійський соціолог польського походження Людвик Ґумпльович (1838-1909), професор університету в Ґрацу, автор численних наукових праць в німецькій мові, з яких найважливішими є „Нариси соціології" та „Боротьба рас", засновник соціяльної теорії держави, про яку була згадка в „Свободі" 3-го і 6-го липня ц. р., є також творцем теорії суспільного конфлікту.

Суспільний конфлікт, — твердить проф. Ґумпльович — є рушійною силою всіх суспільних процесів, маючи свій корінь у вродженому почутті ворожости до всього чужого, що не належить до тієї самої родини, племени, нації, держави або раси. Одночасно діє також дуже сильне бажання загарбати чуже майно, чужі території, зробити підкорену людність невільниками або змусити її в той чи інший спосіб працювати для завойовників.

Цей конфлікт виявляється в збройному зударі у зустрічах первісних орд, племен, у війнах між державами або союзами держав, у внутрішніх міжусобицях та революціях. В конституційних державах він проходить без великих потрясень, виладовуючись у виборах до законодатних установ, вуличних демонстраціях та голосуваннях в парляментах, конґресах та в установах місцевого самоврядування. В деспотіях, які не признають будь-якої леґальної опозиції, приходить до кривавих заворушинь, атентатів, повстань та революцій.

В розумінні проф. Ґумпльовича суспільний конфлікт не є сліпа й безоглядна війна всіх проти всіх, як представляють його критики. Навпаки, він залишає багато вільного місця на порозуміння та взаємну співпрацю. Дві первісні громади співпрацюють, щоб забезпечити себе від нападу третьої, сильнішої за кожну з них. Так само діяли загрожені племена. Якщо існування нації або її дуже важливі інтереси загрожені, всі суспільні групи, кляси й політичні партії припиняють внутрішню боротьбу і одноцілим фронтом повертаються проти спільного ворога. Таку тактику диктує їм передусім розум, досвід та політична зрілість, що викрешують візію загального добра, якому належить принести в жертву місцеві, групові та партійні справи. Під час війни втихають всі спори, затираються суспільні антагонізми. До керми приходять коаліційні уряди, щоб спільними зусиллями перебути трудний та небезпечний час і зберегти існування держави. Навіть ті держави, які мають природний нахил вбачати в кожному іншому державному організмі свого потенційного ворога, об'єднуються в союзі і коаліції, щоб охоронити себе від уже діючої або сподіваної аґресії якоїсь іншої держави або коаліції держав. Про наявність такої широкої співпраці свідчить також довго- або короткотривалі порозуміння, бльоки, союзи і коаліції різних суспільних груп та політичних партій в різних країнах та різних часах.

Історія знає також випадки, коли провідні верстви або уряди держав, які не могли чи не вміли дати собі раду з внутрішніми труднощами, воліли викликати зовнішню війну, сподіваючися, що під час війни затихнуть усі спори, зійдуть з порядку дня дразливі і не поладнані справи, а вся увага громадянства повернеться проти зовнішнього ворога. Так зробив у 1914 році царський уряд в Росії. Є багато даних на те, що з таких самих мотивів затіяв Хрущов теперішню Берлінську кризу.

Інтенсивність суспільного конфлікту найвища у війні і революції. Ні перша, ні друга не можуть тривати безконечно. Вони вичерпують по якомусь часі моральні й фізичні сили народів і держав. З залізною послідовністю приходить момент, коли сторона, яка почуває себе переможцем, не бачить користи у продовжуванні війни, а друга сторона погоджується з думкою, що війна програна і дальший опір є вже зайвою витратою людей і майна. Збройне змагання припиняється. Переможна сторона намагається забезпечити за собою всі плоди перемоги, встановлюючи для себе різні вигоди, привілеї та управнення. Переможені приймають формально постанови миру, але не погоджуються зі своєю долею.

Хоч „горе переможеним" таке саме жорстоке в наших часах, як було на заранку історії, які не були б тяжкі мирові договори та звичаєва практика, в них є зародки права. Вони стримують переможців від дальшого поширювання своїх привілеїв, а переможеним дають якусь базу для дальшої боротьби за свою емансипацію. З цього моменту суспільний конфлікт рівнозначний з боротьбою за якесь право. В міру того, як росте питома вага якоїсь суспільної групи, кляси або політичної партії, ростуть їхні осяги в реалізуванні нових або в кориснішій інтерпретації вже діючих законних постанов. Кожночасні законні чи звичаєві правні норми є завжди покажчиком і мірилом сили та значення поодиноких суспільних груп, а кожне право є вислідною змагання між ними.

Якби суспільні елементи (а в наших часах також поневолені народи — А. З.) мали тільки можливість боротьби за право, то суспільний процес був би дуже повільний, а реалізація їхньої емансипації вимагала б дуже довгого часу, бо провідні верстви її панівні народи, маючи до своєї диспозиції величезні матеріяльні засоби, армію, поліцію і державний апарат, можуть ці емансимаційні змагання затримувати або сповільняти.

На допомогу пригнобленим приходять ідеї. Це дуже могутня зброя, яка часом дорівнює матеріяльній силі, а часом має над нею перевагу. Річ в тому, каже проф. Ґумпльович, що сили ідеї завжди по стороні поневолених. Панівні кляси (і народи — А. З.) живуть звичайно в добробуті або в більшому добробуті як інші. Вони в стані задовольняти свої необхідні потреби. Їх скоро огортає духова дрімота, по якій приходить духовий сон. Навпаки на низах: всі суспільні процеси внутрішні і закордонні завжди знаходять живий відгомін. Там думка безнастанно працює, хоч не завжди (як наприклад тепер у Совєтському Союзі — А. З.) можна бачити її наявність. Навіть коли широкі народні маси на деякий час попадаються під тиском тяжких обставин і коротають свій вік у несвідомості та нужді — як тільки приходить якась зміна, їхня реакція звичайно несподівана і дуже сильна.

Відчуження, а згодом і прірва між панівними і поневоленими стає щораз більшою. Один проти одного стоять два світи, які не можуть порозумітися, не маючи ні спільних думок, ні спільних прагнень. Панівні верстви всіми засобами намагаються вдержати існуючий стан і його навіки за собою закріпити, тоді як поневолені докладають усіх зусиль, щоб його перекинути і на руїнах побудувати новий, інший суспільний лад. На такому тлі постають великі зрушення, ім'я яких революції, і ідеї є їхньою рушійною силою. Найбільше захоплювали, і то найширші кола людського роду, ідея рівности, ідея національна, тобто ідея державної незалежности, свобода віри, слова і зборів. Ідеї будять запал, який доходить іноді до фанатизму, непохитну віру в перемогу та готовість на найбільші жертви.

Революції вибухають звичайно несподівано, в місцях і часах, яких ніхто не брав до уваги. В початковій стадії вони паралізують волю провідних верств і державних урядів так, що ці верстви і уряди неспроможні пустити в дію величезну матеріяльну і фізичну силу, яку мають в своєму розпорядженні. Не будемо пригадувати знаних фактів з американської, французької, російської та української революцій, а зупинимося на останній, тобто мадярській з 1956 р., бо в ній яскраво виступили всі характеристичні риси революційного зриву і його розгортання.

Почалося з мирної, дозволеної урядом демонстрації комуністичних студентських організацій на вулицях Будапешту. Коли впала революційна іскра — неспровокована нічим сальва поліції до безборонної юрби, через дві години тріснула, як миляна банька, здавалося, дуже солідна будова мадярської сателітної держави, на сторожі якої стояла 250-тисячна армія, 50-тисячна таємна поліція, державний апарат та більше як стотисячна мадярська компартія, маючи в запліччі всю могутність СССР. Про те, як люди в Кремлі втратили голову в початковій стадії мадярської революції, свідчать такі факти: Москва визнала за два дні революційний уряд Імре Надя, який до того вів ще одверту війну зі Совєтським Союзом. Бундючна і самопевна Москва повела себе як переможена країна. Вона прийняла всі умовини, які поставили мадярські революціонери. Що більше, в прилюдній, повній покаяння заяві 30 жовтня 1956 р. вона признала, що „між Совєтським Союзом і соціялістичними країнами було багато промахів і насильства" і що „Совєтський Союз буде респектувати національну суверенність і рівність кожної нації в економічній ділянці".

Кінцевий розгром мадярської революції завинили уряди Франції, Ізраїлю і Великої Британії, які в часі, коли вона добігала до успішного закінчення, затіяли злопам'ятну Суезьку війну. Вони дали цим можливість прийти Москві до себе і вдарити 4 листопада 1956 р. з усією силою на мадярських повстанців, тобто зробити те, що вона могла вчинити другого чи третього дня по вибуху революції. Непрощенною провиною згаданих держав було те, що вони, без будь-якої важливої причини почали Суезьку війну в той час, коли Москва мала забрати свої війська з Мадярщини.

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, JULY 2, 1946 AND JUNE 11, 1960 (74 STAT. 208) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

SVOBODA (LIBERTY), Ukrainian Daily, published daily, except Sundays and Mondays, and entered as second-class mail at the Main Post Office, Jersey City, New Jersey, for the year 1961.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J.; Editor: Anthony Dragan, 95 Van Nostrand Ave., Jersey City, N.J.; Managing editor: Anthony Dragan, 95 Van Nostrand Ave., Jersey City, N.J.; Business manager: Joseph Lesawyer, 141-19 Hoover Ave., Briarwood, L. I., N. Y.

2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given.): The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

3. The known bondholders, mortagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state): None.

4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. The average number of copies of each of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This in all statements regardless of frequency of issue.): 20,100.

JOSEPH LESAWYER, Business manager.
Sworn to and subscribed before me this 28th day of Sept., 1961
JOSEPH A. MARZITELLO, Notary Public, New Jersey.
(Seal) (My commission expires Sept. 15, 1965)

Д-р Роман С. Голіят

ДЕРЖАВНА СТРУКТУРА І ВИБОРЧА СИСТЕМИ ЗДА

Це є основний факт сучасної політичної дійсности, що американська демократична держава, яка 174 роки тому взяла за основу свого державного життя староримський клич vox populi — vox Dei (голос народу — Божий голос), веде провід у світі й є головним бастіоном свободи та гуманізму.

Уперше форму демократичної держави створили греки й римляни кілька століть до Христа. Демократія — грецьке слово, що означає „правління народу, народоправство. Демократія не є замкненою політичною системою, як то є в інших формах чи державних системах, які виключають всяку можливість змін. Демократія розвивається і доповнює себе з розвитком цивілізації. Демократія мала й має різні форми — кращі й гірші. Наприклад, стара грецька демократія давала повні права лише одній частині суспільства, а друга його частина була безправними рабами. Проте, не буде перебільшенням ствердити, що демократія склала іспит перед історією.

4-го липня 1776 р. Континентальний Конґрес від імени 13-ти держав-стейтів проголосив Декларацію Незалежности. Найбільш ліберальну конституцію, ще й до сьогодні передову в світі, ухвалено 17-го вересня 1787 року. Вона прийшла на місце основного закону ЗДА — Статті Конфедерації з 1781 р. Дня 30-го квітня 1789 р. склав присягу перший президент ЗДА Джордж Вашингтон.

В роках 1778-1787 ЗДА творили лише Союз Держав (Конфедерацію), а щойно пізніше стали справжньою союзною державою, що є одночасно і союзом окремих частин територій і суспільною державою. Її правною підставою є не міжнародно - правний договір, а державно - правна конституція. 50 стейтів - членів цієї союзної держави пов'язані між собою своєрідною децентралізаційною системою. В основному об'єднують їх: Президент, Найвищий Суд, військо та монетна система. В багатьох інших справах поодинокі стейти є незалежні і самі здійснюють державну владу.

Підметом державної влади ЗДА, згідно з конституцією 1787 року, є населення всіх стейтів, які — кожний для себе мають демократичну форму правління.

ЗДА належать до категорії т. зв. репрезентативних республік, в яких зобов'язує засада посередньої демократії. Народ виконує свою державну владу за посередництвом органів законодавства, адміністрації і судівництва. Законодатна влада лежить в руках Конґресу, який складається з Палати Репрезентантів і Сенату. Сенат складається зі сенаторів, вибираних загальним голосуванням, по двох з кожного стейту, на шість років.

Членів Палати Репрезентантів вибирає населення поодиноких стейтів на два роки, згідно з крайовими законами.

Кожний конґресмен має право забирати голос в усіх справах, але не довше як одну годину. Сенатори використовують іноді необмежене право часу на обструкцію (філібастер) проти проєктів, які їм не подобаються. В таких справах звичайно приходить до компромісу.

Найвищим керівником адміністративної влади є Президент ЗДА, якого вибирають щочотири роки. Передвиборча кампанія і плятформа, на якій стоїть кандидат на президента, мають рішальне значення, бо активними членами партії є дуже малий відсоток населення. Остаточний вибір Президента переводять електори - правиборці. Це перестаріла форма, якої придержуються для традиції, бо на ділі вибирає Президента нарід, а не електори.

Президент ЗДА є найвищим вождем усіх військових сил і має право у конституційнім співдіянні з Сенатом укладати договори з іншими державами та призначати керівників відділів уряду та дипломатичних представників. Він дбає про правильне виконування законів, пропонує Конґресові різні законопроєкти або сам виступає з посланням про Стан Унії чи з іншими справами.

Проголошення війни має право робити виключно Конґрес. Вплив Президента на законодавство обмежується суспензованим ветом, яке можуть відхилити кваліфіковані ухвали більшости обох палат. Властива законодавча ініціятива належить обом палатам Конґресу.

У мирних часах центральною установою, яка вирішує всі найважливіші справи, є Конґрес.

Судейська влада лежить в руках незалежних судів.

В кожній виборчій кампанії провід ведуть дві головні партії: Республіканська і Демократична. Кожна партія виставляє список своїх кандидатів на сенаторів і конґресменів. Кожного першого вівтірка, після першого понеділка листопада припадає виборчий день.

Звичайно найбільшу увагу притягають загальноамериканські вибори. Лише вийнятково громадськість інтересується льокальними виборами, як наприклад тепер у Ню Йорку, де в правиборах кандидатом від Демократичної партії на посадника — мейора міста обрано Роберта Ваґнера, якого поборював місцевий провід Демократичної партії.

Лев Ясінчук

В НЕЗАБУДЬ СУЩИМ І ГРЯДУЧИМ ПОКОЛІННЯМ

(У 80-РІЧЧЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ")

(16)

Громада відкрила садки, але незабаром два з них староство розв'язало, а в 6 дозвіл відпав, бо староство не погодилося на запропонованих садівниць. Деякі староства припізнювали рішення по кінець липня — Добромиль, Самбір, мотивуючи це невідповідністю приміщень. Кільканадцять повітів дістали відмову тому, що по громадах тих повітів існували польські „пулкольоніє" (повіт Чортків на 2 громади одержав дозвіл на 3). Такий самий мотив подало староство в Товмачі (для 9 громад), Підгайцях, Перемишлянах, Камінці Струміловій, Теребовлі, Борщеві, Скалаті, Сокалі. У Станиславівщині на 36 прохань одержали дозвіл 9 громад; загалом того року відмовлено права на заснування садків у 203 випадках. Тому не дивно, що число садків 1938 р., замість зрости, зменшилося: 1937 було 768 садків з 21,649 дітьми, а 1938 — тільки 606, але з числом дітей 22,094.

Відношення громадянства до садків було надзвичайно прихильне. Громадянство слідкувало за умовим і фізичним розвитком дітей, а кінцеві їх пописи, оскільки влада не забороняла, полонили серця старших і молодших. Такі пописи заборонено того року в повітах Рогатин, Збараж (Шельпаки), Добромиль, хоч саме місто Добромиль одержало дозвіл. Попис почався о 3-ій под. по пол., а о 4-ій год. явився делеґат староства з поліцаєм і звелів негайно припинити його. Попис в Старяві й Кросні зовсім заборонили. На пописі у Копичинцях, що відбувався на поляні недалекого ліска, під час парадної дефіляди в супроводі місцевого „Бояна", почули глядачі голос пожежної трубки. Стривожені глядачі вибігли на край поляни поглянути, чи не горить місто. Але виявилося, що то був „жарт" місцевих поляків.

Невгаваюча діяльність „Рідної Школи" викликала до неї пошану й поза межами Західньої України. Особливо після першої світової війни стояла „Рідна Школа" безперервно в дружніх фахово - виховних зв'язках з усією тодішньою українською еміґрацією в Европі, Азії, Африці, Австралії. Але найживіші зв'язки були наладнані з українською еміґрацією в З'єдинених Державах і Канаді, а також в Арґентині й Бразилії.

Вже була згадка про те, що в часі будівництва Української Держави „Рідна Школа" висилала свої видання Волинському Шкільному Комітетові. А коли в 1925 р. засновано в Бересті над Бугом приватну українську школу ім. Олекси Стороженка, то „Рідна Школа" постійно її піддержувала, настановляла для неї вчителів, давала фахові адміністраційного і педагогічного характеру поради. В міру спроможности піддержувала „Рідна Школа" не тільки морально, але й матеріяльно приватні українські гімназії в Рівному, Крем'янці й Луцьку.

Тому не буде дивним, що Перший Освітній З'їзд в Рівному 26 вересня 1926 р. признав „Рідну Школу" головною владою в справах українського приватного шкільництва на північно - західніх українських землях. На тому з'їзді „Рідну Школу" репрезентували тодішній її голова, проф. Омелян Терлецький і керівник її організації Лев Ясінчук.

Як же представлявся в 1939 році, в останньому році її існування, загальний балянс приватних шкіл „Рідної Школи"? — Не погано: не включаючи згаданих 4-ох волинських шкіл, 36,777 дітей і 1,086 учителів!

V. Праця низових рідношкільних організацій.

Шкільно - виховні справи не вичерпували програми діяльности „Рідної Школи". За 58 років її праці набрали досвіду низові організації, — кружки „Рідної Школи", що в останньому довоєнному році засіяли край від Збруча аж до Кракова у числі 2,074, та Повітові Союзи Кружків „Рідної Школи", що в числі 49 об'єднували кружки на просторі даного повіту.

Одною з найбільш поширених форм піднесення були живі доповіді на різні теми. Протягом одного лише року перед початком війни виголошено їх 1,761, а вислухало їх 24,524 людей. На загальне бажання темами доповідей були найчастіше — історія й географія України, література, суспільствознавство, гігієна, кооперація, сільське господарство, культура, етика, навіть основи доброї поведінки.

До виховних та освітніх засобів належали національні свята, кружки „Рідної Школи". Помітний вплив на ушляхетнення душі мали концерти (їх було 306) і аматорські театральні вистави (1560), уладжувані 136 театральними гуртками. В цих імпрезах брали участь 80 хорів з 2,148 хористами і 10 оркестрами. Спроба сил молоді проявилася в 257 прилюдних виступах ревійового театру — співи, танки, руханка, сценки і т. п. Все це вказувало на пульсуючу в народі енерґію і мало на виконавців і глядачів чималий вплив, але не могло дати систематичного теоретичного чи практичного знання. В цьому допомагали 64 курси, що мали разом 1480 учасників. Подана нижче табелька розкаже про це краще:

Курсів	Учасників
14 для неграмотних	281
12 — українознавства	363
3 — провідниць дит. садків	134
2 — рідношк. провідників	107
1 — підготови до гімназії	10
1 — бібліотечний	20
2 — нот	96
2 — книговедення	8
17 — трикотарства	304
7 — куховарства	77
1 — шиття і крою	24
1 — гімнаст. вправ, пісні і танків	40
1 — жіночий спеціяльний	16

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ”! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „СВОБОДИ”!

Інтронізація Митр. Кир Амврозія і поставлення в Єпископи Кир Ярослава і Кир Августина

В четвер, 26 жовтня ц. р., в катедральній церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Филаделфії, при 814 Н. Френклин вул., відбудеться в год. 10-ій ранку інтронізація Митрополита-Архиєпископа у ЗДА, ВПреосв. Кир Амврозія, ЧСВВ, та поставлення в Єпископи Преосв. Кир Ярослава Ґабра, Владики Шикаґа, Ілл., і Преосв. Кир Августина Горняка, ЧСВВ, Єпископа Українців католиків в Англії.

Американська Митрополія

Від січня 1961 р. Американська Митрополія була опорожнена по смерті бл. п. Митрополита Кир Константина. Нею заряджував Адміністратор, Преосв. Кир Йосип.

У дні 14 серпня 1961 р. Папа Іван XXIII іменував Преосв. Кир Амврозія Сенишина, ЧСВВ, дотеперішнього Єпископа Стемфорду, Архиєпископом і Митрополитом нашої Церкви в Америці.

Новий Митрополит є ченцем Чину св. Василія Великого, що прибув до Шикаґа в 1933 р. та скоро став ігуменом тамошнього манастиря. Завдяки його апостольській ревності та великому організаційному хистові він був іменований Єпископом-помічником, а його поставлення в Єпископи відбулося в дні 22 жовтня 1942 р.

По створенні Екзархії (8-го липня 1956) в Стемфорді Преосвященний Кир Амврозій був іменований її першим Екзархом, а по піднесенню Екзархії, до уряду звичайної Епархії Преосв. Кир Амврозій став її першим Єпископом-Ординарієм (6 серпня 1958 р.)

Програма чину інтронізації і поставлення в Єпископи

Чину інтронізації Митрополита-Архиєпископа Кир Амврозія, ЧСВВ, довершить Апостольський Делеґат у ЗДА Преосв. Еджідіо Ваньоцці. Святителем Єпископів - Номінатів буде Митрополит Кир Амврозій, а співсвятителями: Преосв. Кир Ісидор, Єпископ Торонта, Канада, і Преосв. Кир Йосип, Єпископ Стемфорду.

Новий Єпископ Стемфорду

Рівночасно з номінацією Митрополита, Св. Отець іменував 14 серпня ц. р. Преосв. Кир Йосипа Шмондюка новим Єпископом - Ординарієм Стемфорду, що від 8 листопада 1956 р. був Єпископом-Помічником Филаделфійського Митрополита Кир Константина, а по його смерті 6 січня 1961 р. заряджував Митрополією.

Преосв. Кир Йосип був правою рукою Митрополита Кир Константина, а головно опікувався нашими парафіяльними школами, керував їх працею та їх часто відвідував. Преосв. Кир Йосип заснував теж Український Католицький Інститут у Филаделфії і був його патроном. Завдяки цій його праці та частим конференціям з учителями, ці школи піднесли свій научний стан загалі, а навчання української мови зокрема. Інсталяція Преосв. Кир Йосипа на Єпископа Стемфорду відбудеться 9-го листопада 1961 р.

Новостворена Епархія в Шикаґо

Бажаючи дати Українській Католицькій Церкві в Америці повну можливість для її розвитку, Св. Отець Папа Іван XXIII створив ще одну Епархію в Шикаґо, Ілл., якої катедральною церквою буде величава церква св. отця Миколая. Першим Єпископом цієї Епархії Папа іменував 14 серпня 1961 о. Монс. Ярослава Ґабра, дотеперішнього пароха Перт Амбою.

Преосв. Кир Ярослав народився 31 серпня 1919 р. в Шикаґо. Єрейські свячення одержав 27 вересня 1945 р. і займав різні душпастирські посади та належав до близьких співробітників бл. п. Митрополита Кир Константина. Інтронізація Преосв. Кир Ярослава на Владику Шикаґа відбудеться 12 грудня 1961.

Українська Церква в Англії

Апостольським Екзархом української Церкви в Англії є Кардинал Вілліям Ґадфрей, Архиєпископ Вестмінстеру. Дня 28 серпня 1961 р. Св. Отець Папа Іван XXIII іменував о. д-ра Євгена Августина Горняка, ЧСВВ, Єпископом-Помічником Апост. Екзарха для Українців католиків Англії, з титулом Єпископа Гермонту.

Преосв. Кир Августин народився 7 жовтня 1919 р. в Бачці, Югославія, в родині українських батьків, предки яких переселилися до теперішньої Югославії. Єрейські свячення одержав 25 березня 1945 р., а до Америки прибув 1947 р. та постригся в ченці 1957 р. У хвилині номінації на Єпископа Кир Августин був магістром новиків й ігуменом василіянського манастиря св. Йосафата в Ґлен Ков-і, Лонґ Ай., Н. Й.

(„Америка”, ч. 190).

Уряд і лікарі проти шарлатанства і знахорства

Вашинґтон. — При кінці тижня відбувся у столиці дводенний Конґрес в справах знахорської медицини, на якому промовляли численні лікарі і два члени Президентового кабінету секретар здоров'я, виховання і добродійности Абрагам Рібікофф і головний поштмайстер Едвард Дей. Головним промовцем був голова Американського Лікарського Товариства д-р Ліонард В. Ларсон, який сказав, що „знахорство тепер стало прибутковим підприємством, його люди шанують, воно є тепер модерне і міжнародне” та часто воно діє під маскою медицини, стягаючи пацієнтів на те, щоб вилікувати їх з постійного болю голови, лисини на голові та зморщок на шкірі. Знахори різними машинами обіцяють зменшити тягар тіла пацієнтів та зробити їх гарнішими. Секретар здоров'я Рібікофф заявив, що всі знають, які різниці ділять його в поглядах на деякі справи з представниками Лікарського Товариства, то в справі знахорства він однозгідний із лікарями і обіцяє повну підтримку для поборювання шарлатанства в медицині, яке нікому не помагає, тільки видирає гроші від нещасних пацієнтів, які хочуть позбутися недуг або неприємних недомагань в своїх організмах.

● У Західній Німеччині в додаткових виборах по одному дальшому парляментарному мандаті здобули знову Християнсько - демократична партія Аденауера і — коштом тієї партії — Вільно - демократична партія д-ра Еріха Менде. Остаточно в західньо - німецькому парляменті є 242 християнських демократів, 190 соціялістів і 67 вільних демократів. Уряд постане з коаліції християнських демократів і вільних демократів.

Православний День на пошану Тараса Шевченка в Геммонді, Індіяна

Шикаґовський Деканат Української Православної Церкви в ЗДА влаштував 17 вересня традиційний Український Православний День в Геммонді, Індіяна, присвятивши його сотій річниці смерти Т. Шевченка. На ту урочистість прибув з Филаделфії Високопреосвященний Владика Іоан Теодорович, Митрополит УПЦ в ЗДА. А в самий той день з'їхалися туди всі священики деканату — настоятелі церков: митр. прот. о. Ф. Білецький з катедр. собору св. Володимира в Шикаґо, протопр. о. О. Новицький св. Софії в Шикаґо, о. П. Дармоць із св. Михаїла в Геммонді, о. Ор. Кулик св. Петра і Павла в Шикаґо, о. Б. Забродський св. Миколая в Гарвей і о. З. Ковальчук св. Тройці в Гошин, Інд., та о. протодіякон Б. Шатківський, а також віруючі цих парафій.

Свято почалося процесійним походом з церкви св. Михаїла до парафіяльної залі. За церковним хором і духовенством йшла оркестра проф. Барабаша, що приковувала очі місцевих мешканців до невиданої тут її синьої уніформи з жовто-золотими позументами та тризубами на рукавах, а своєю грою вабила їхню увагу. За оркестрою йшли ряди прихожан всіх церков деканату.

Перед входом до залі Владику зустрів хлібом - сіллю і привітальною промовою предсідник місцевого парафіяльного уряду. Владика подякував за привіт та, поцілувавши по стародавньому звичаю хліб, звернувся до учасників походу з словом в українській та англійській мовах, слідуючого змісту:

— В часи сучасних подій, що відбуваються в світі, в часи чергових проблем, що стоять перед нашим народом і нашою церквою та перед всім християнським світом, наш гарний похід символізував єдність всіх сюдиприбулих. В такій єдності маємо виконувати ті зовдання та поборювати ті клопоти, що стоять перед нами. Наша нація є ще поневолена. А наша церква і взагалі українське життя перебуває в труднощах і небезпеках, що їх чинить нам підступний, всім знаний ворог. Але в поході віків нашого народу до кращої долі, до творчого життя української нації завжди поставали світлі провідні постаті. Вони вказували нам путь у майбутнє та відроджували наші сили. Між ними був Тарас Шевченко. Його життя є праобразом буття України. Це був великий борець за її долю і мученик за її волю. Згадаймо ж його тепер нашими молитвами. Його діло і його вказівки є незабутні...

∴

У великій залі, відправлено урочистий молебень за Український нарід і всіх присутніх та за добробут Американського краю, а потім відслужено панахиду за спокій душі бл. п. Тараса — пророка і генія України. Відправляв їх Владика Митрополит в сослуженні всього присутнього духовенства. Співав хор собору св. Володимира.

Після панахиди Владика виголосив промову, присвячену пам'яті Т. Шевченка, що його творчість є живою і діючою і по цей день. Бо ж Рідний Край є ще в неволі, а рідна мова є в непошані, а на Україні нею навіть бояться говорити. Московська комуна винищує наш нарід цілими мільйонами: голодом, засланням в сибірські табори, убивствами. А вільний світ ще не реаґує на ті злочини так, як вони того заслуговують. Ми не сміємо забувати тих великих жертв, що поносить українська нація в обороні християнської віри і державного життя. Тому будуємо храм-пам'ятник в Бавнд Бруку, Н. Дж., всім упавшим в боротьбі за Україну і за віру Христову. Далі Владика торкнувся найголовніших проблем, що стоять перед Українською Православною Церквою, від яких залежить наше майбутнє. Це проблема про місце нашої Церкви у Вселенській Христовій Церкві, це завдання виховання української молоді, що її душі маємо зберегти від руйнування, це турботи про дальший розвиток Церкви бо ж вона є джерелом, що зберігає душу нації і відроджує її свідомість у часи занепаду. Нам трудно виконати ці завдання, бо віє на нас холодний вітер з півночі, що на протязі довгої історії не давав нам жити. Але Господь Бог своєю десницею скріпить нашу єдність і допоможе побороти того супостата.

Так говорив Владика, а його постать викликала глибоку пошану. Вслухувався і я в ті слова, і в уяві відроджувались спогади про недавню збройну криваву боротьбу з новітньою, совєтською Московщиною. А на тім тлі згадалося, що це ж перед нами стоїть колишній дивізійний священик Сірої дивізії, священик Штабу Правобережного фронту, священик штабу Холмської групи, а потім священик штабу Київської групи — священик українських військ, а тепер Митрополит Української Православної Церкви в ЗДА. Це ж постать, що вже вписано її в анали нашої історії...

Після короткої перерви відбувся концерт з участю парафіяльних хорів, симфонічної оркестри при парафії в Геммонді, духової оркестри проф. Барабаша з Шикаґо та виступу хористок ОДУМ, філії Шикаґо. Цю частину свята відкрив привітальним словом декан о. Ф. Білецький, а програмою керував о. О. Кулик. З найкращих точок відмітимо кілька виступів.

Хор церкви св. Петра і Павла під орудою інж. А. Мойсіяхи, що проспівав „Заповіт” та „Думи мої, думи” Шевченка, нагадував характером свого виконання те, як співалося ці пісні в далекій Полтавщині — широко, задумливо.

Щире признання належить о. Дармоцеві за його працю з симфонічною оркестрою, що грала в'язанку українських народних пісень. Вдалим є те, що оркестра складається з молоді. То ж вона буде своє мистецтво ще розвивати і продовжувати.

Чарівними були співи шістьох „одумівок”. Їхні милі, свіжі, чисті голоси, уміння ними володіти, ніжність тонів та добра зіспіваність, а до того скромне убрання при чудово вишиваних сорочках, все це творило настрій, і публіка захоплено не пускала їх зі сцени.

З умілим відображенням теми Шевченкового вірпу „Минають дні” виступила Олена Павленко під акомпаніямент оркестри проф. Барабаша, що виконала „Реве та стогне”, попурі з українських пісень і танців та кінчила їх бравурним маршем, що ще дужче підніс настрій публіки.

Але найліпшими мистецькими точками поміж хоровими виступами були, безперечно, співи хору при соборі св. Володимира під батутою професора Трухлого. „Ой діброво — темний гаю” та „Сонце заходить” були дійсно концертото - художні речі.

Треба сказати, що ця урочистість на пошану пам'яті Т. Шевченка містила в собі багато ідейних моментів. У її учасників вона викликала певне піднесення. А об'єднані зусилля й організаційні старання кількох церковних громад та їхніх провідників дали можливість переглянути й показати свої здібності й таланти, їх порівняти та викликати бажання ще кращого поступу і удосконалення. Тому було б бажаним, щоб такі релігійно-патріотичні здвиги увійшли в щорічну практику українського церковного життя.

За цей же День Православія на пошану пам'яті будителя українських душ і сердець Тараса Шевченка належить щира подяка його організаторам, а особливо виконавцям концертової частини, а між ними шановному проф. Барабашеві та Управі його духової оркестри.

В тому святі брали участь не тільки православні українці, а і українці інших християнських віровизнань. Це явище кваліфікуємо як вияв щирої національно-патріотичної свідомости.

Ант. Куцинський

Життєве забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі.

Ембридж розпочав збірку на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні

КОМІТЕТ І ПРОВІДНИКИ ЗБІРКОВИХ ГРУП
Сидять: Андрій Джула, Іван Антошик, о. П. Подоляк, Чарлз Кудрич, Павло Роновський і Михайло Мандзяк; сидять (зліва направо) Іван Срадомський, Йосиф Литвин, Микола Волошин, Михайло Гладьо, Іван Протинич, Микола Чеддар, Стенлі Прокопович, Френк Кулон.

В неділю 17-го вересня 1961 року заснувався Шевченківський Комітет, який зобов'язався піти від хати до хати, щоб зібрати якнайбільшу суму грошей на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Слід згадати, що Комітет заснувався при укр. гр. катол. парохії, св. Верховних Апостолів Петра і Павла в Ембрідж, Па. Комітет заснувався з представників різних організацій, які гуртуються при парохії.

На почесного голову Комітету одноголосно запрошено пароха згаданої парохії Вп. о. Олександра Крохмального. До Комітету увійшли ще: голова — головний радний УНСоюзу — Андрій Джула, заст. голови — Микола Чередарчук, секретар англійською мовою — Михайло Мандзяк, українською мовою Франко Кулон, касир — Станислав Прокопович, його помічник — Іван Протиник. — Також вибрано відповідальних збірщиків, яким голова п. Андрій Джула вручив список адрес мешканців українців в Ембріджі та околиці Ембріджу. Списки поділені на відділи. — І ось в першому відділі підуть збирати: Михайло Шелагіда і Іван Антошик; в другім відділі: Микола Волошин, Василь Шелагіда і Андрій Хлиста.

В третій частині збиратимуть: Іван Левицький, Михайло Левицький і Іван Гайдук. В четвертій: Йосиф Литвин, Михайло Гладьо, д-р Ярослав Микулович, Йосиф Надзяк. — В Бадені ходитимуть: Адольф Музика, Іван Срадомський і п. Прокопович. — В Літедел: Іван Срадомський, Юліян Івашкевич і Франко Кулон — Фейр Окс, Па.: Василь Кудрич, Андрій Харко і Іван Костик.

Шановні горожани українці Ембріджу і околиці! — Шевченківський Комітет звертається до вас з проханням, щоб ви, коли вас відвідають вище згадані збірщики, обдарували їх щедро, бо ціль, на яку вони збирають, на це заслуговує!

За Комітет:

Микола Чередарчук,

голова відділу УККА
і заступник голови
Шевченківського
Комітету

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ в АМЕРИЦІ

З найглибшим жалем повідомляємо, що в неділю, 8-го жовтня 1961 року, несподівано на 67-му році життя, відійшов у Вічність

☦

Микола ФОМЕНКО

визначний український композитор, піяніст і учитель нашої Музичної Школи в Ню Йорку.

Цю несподівану втрату боляче відчувають не тільки Його товариші-музики, але й увесь український мистецький світ і широке громадянство.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ДИРЕКЦІЯ

☦

Ділимося сумною вісткою, що наш визначний композитор, професор і кол. керівник Українського Музичного Інституту в Нюарку

Микола Олексійович ФОМЕНКО

відійшов у Вічність в неділю 8 жовтня ц. р. у Ню Йорку.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ЗБІР і УЧНІ
У.М.І. в Нюарку

---

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що 25-го вересня 1961 року упокоївся в Бозі, на 60-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДУНЬО і БРАТ,

бл. п. Василь ВОЛЯНИК

замешканий при 983 Neptune Ave., Akron, Ohio.

Тяжким горем прибиті:
дружина — АННА
доньки — ОЛЬГА і БОГДАН ДЕМИНЧУК
МИРОСЛАВА
син — ОЛЕГ
внуки — ДАРІЯ і АНДРІЙКО
брати і сестрі з Родинами

---

†

Зі смутком повідомляємо, що наш Найдорожчий БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п. Павло БУДНИК

член Об'єднання був. Вояків Українців в Америці відійшов від нас у Вічність прийнявши Найсвятіші Тайни, в неділю, 8-го жовтня 1961 р.

Тлінні останки зложені в пох. заведенні Литвина і Литвина в Ірвінґтоні, Н. Дж., де буде відправлена ПАНАХИДА у ВІВТОРОК, 10-го ЖОВТНЯ 1961 р., в год. 8:00 ввечері.

ПОХОРОН відбудеться в СЕРЕДУ, 11-го ЖОВТНЯ 1961 р., в год. 9:00 ранку, з пох. заведення, до української греко-кат. церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, а опісля на Голливудський цвинтар в Юніон, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

СИНИ і ДОЧКИ з Родинами

---

†

Ділимось сумною вісткою, що в неділю, 8-го жовтня 1961 року відійшов у Вічність, на 72-му році життя,

бл. п. Павло БУДНИК

член і через кілька років голова 459-го Відд. УНСоюзу, учасник наших визвольних змагань в рр. 1918-1920, член Відділу ОбВУА в Нюарку, Н. Дж.

ПАНАХИДА за душу Покійного буде відправлена у ВІВТОРОК, 10-го ЖОВТНЯ 1961 р., в год. 7:30 веч., у пох. заведенні Литвин-Литвин в Нюарку-Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН — в СЕРЕДУ, 11-го ЖОВТНЯ 1961 р., в год. 9:00 ранку, з пох. заведення Литвин-Литвин, до української греко-кат. церкви св. І. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж. а опісля на цвинтар в Юніон, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ в НЮАРКУ
УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА в НЮАРКУ

ПОДЯКА

Ненадійно з Волі Всевишнього відійшла від нас на вічний спочинок наша Найдорожча МАМА

бл. п. Іванна Марія з Наливайків МАЛАНЧУК

Похорон відбувся дня 4-го вересня 1961 р., з катедрального храму, при Н. Френклін вул. у Филаделфії, Па.

Цією дорогою хочемо висказати щиру подяку Всеч. Отцям: о. сов. Липинові, о. Кобринові й о. д-рові А. Мельникові за останні прислуги, похоронні відправи та глибоко зворушливі прощальні слова, виголошені о. сов. Липином під час Служби Божої. Дякуємо членам Марійської Дружини та членам Апостольства Молитви за численну участь у Похоронах і за дорогоцінні молитви.

Спеціяльно дякуємо пп. Марії Процик, М. Цікало, О. Риндик за щиро віддані останні прислуги, як також п. М. Абрисовському й п-ву Пирським.

Безмірна наша подяка всім нашим і Покійної Приятелям і Знайомим за численну участь у Похороні, а особливо за молитви ласкаві пожертви на Служби Божі, квіти й супровід автами на місце останнього спочинку, як рівнож за висловлені нам слова співчуття устно чи письменно.

Хай Вам Бог заплатить сторицею.

У сороковий день смерти Нашої Найдорожчої Мами, замість квітів на могилу Покійної — складаємо $100.00 в Її імені на будову Гайскул, при греко-кат. церкві св. Йосафата у Клівленді; $25.00 на сироти у Филаделфії і $25.00 на будову пам'ятника Т. Шевченка у Вашинґтоні.

Горем прибиті:

ЯРОСЛАВА і ЯРОСЛАВ ДЗЯДИГА
дочка і зять

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Спорт

З-ЗА ЛІНІЇ АВТУ

УСК, Ню Йорк — „Тризуб" 3 : 0 (2 : 0)

Цієї першої соняшньої і по літньому теплої неділі місяця жовтня поверх три тисячі глядачів зібралися у Филаделфії побачити, як „Тризуб" перетріпає УСК. Трохи дивна комбінація залицяння німецької та професійної ліг звела ці дві дружини до купи. „Тризуб" зачав сезон переконливими трьома перемогами, тоді як нюйоркчани теж переконливо стільки саме разів програли. В додатку, перед трибуною, на столику зі скатертю пишалися три великі трофеї, і на одному з них, на чаші ЗДА Юкси вписались аж два рази. І сорок і сім перемог підряд у чаші і мистецтві підносили престиж. Сорок і сім, якщо не врахувати гірку прогру до Манчестер Юнайтед (0:10!), з шкотами, німцями і вибраною Шикаго. Отже питання було не хто, а з яким вислідом виграє.

Повітрям снувались волосинки осіннього павутиння, що нагадували наше бабинє, а тутешнє індіянське літо. Переважали легкі суконки та з короткими рукавами сорочки. А в передзмагу на площі „старі хлопи — олдбої" завзято ганяють за м'ячем і доказують проблиски бувшої майстерности. А такі як Павлічка чи Гарасим не хочуть старітись і брикають як молоді. Врешті филаделфійці перемагають з рахунком 2:1. З площі, у дружній атмосфері сходять дві дружини в чисто українському складі. Бо після них прийдуть Юкси, що означає, що в першій дружині можуть переважати аргентинці, а в другій канадійці.

За викликом заповідача вибігають змагуни обидвох дружин, привіти, цвіти і багато знимок. Як гра почалася, то люди протирали собі очі, шукаючи за мистцем. УСК забув свою другорядну ролю, на цілу голову перевищав у грі голови, краще грав ногами і також краще копав противника, і до перерви аж два рази прошив сітку завсіди непевного доктора Ібанеза. Перший раз таки колишній тризубівець з Филаделфії, молодий Чижович.

У перерві новий тренер „Тризуба" зібрав своїх соколиків і довго їм щось говорив. Це очевидно помогло, бо твердиня УСК-у дісталася під обстріл тяжкої артилерії, але Голуб видержав. І коли з нечайної акції м'яч третій раз затріпався у сітці „Тризуба", мимо гарячих протестів Ібанеза, що його безцеремонно сфавлювали, то надія на вирівнання погасла. Над филаделфійськими спортовцями залягла жалоба перерваної нитки сорок і сім виграних ігор. „Тризуб" може ще сподіватись, що виграє при зеленому столику протест за неправну участь сімох канадійських змагунів та рівночасно потішитися, що був побитий своїми таки Юксами, УСК-ом з Ню Йорку.

Ф. Лукіянович

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідо-

Новий зошит „Фенікса"

Черговий, десятий зошит журналу молодих — „Фенікса", що появляється в Мюнхені (Німеччина) у виданні Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського, приносить цілий ряд вартісних матеріялів з різних ділянок науки, поезії, літератури та громадсько-політичного й організованого студентського життя. Це вигідно вирізняє його на тлі наших численних періодиків і змушує пожаліти, що матеріяльна незабезпеченість видавництва не дає йому спромоги регулярно випускати в світ чергові зошити.

У 10-му зошиті „Фенікса", в розділі „Студії", вміщено закінчення грунтовної і сумлінно опрацьованої на численних джерелах розвідки Олекси Горбача п. н. „Генеза української мови та її становище серед інших слов'янських мов". Редакція „Фенікса" зробила б добру прислугу нашій мовознавчій науці, якби випустила цю цінну розвідку окремою відбиткою. Треба думати, що й НТШ чи ВУАН не відмовилися б фірмувати разом із ТУСМ-ом цю солідну працю, щоб, не як журнальна стаття, а як окреме видання, могла вона знайти собі місце в слов'янських відділах американських та західньоевропейських бібліотек.

Широку інформаційну статтю п. н. „Европейське об'єднання" вмістив у цьому зошиті Роман Якемчук. З цієї актуальної статті читач довідується про генезу і розвиток об'єднувальних рухів у Західній Европі, що привели до створення так званого Бенелюксу, Ради Европи, організації економічної співпраці — ЕОЕС, европейського фонду та мультилятеральної системи розрахунків, спільноти вугілля і сталі — ЕСВС, спільноти атомової енергії — Евратом і асоціяції спільного обміну.

З проблемно - політичної тематики знаходимо в цьому зошиті статтю Константина Савчука „Сучасна Україна і політика визволення", в якій автор робить широкий перегляд визвольних концепцій на тлі української націоналістичної доктрини. Український націоналізм, що „є одним із найбільш природних явищ у світі", і визвольна концепція націоналістичних революцій всередині совєтського бльоку, — стверджує автор, — є альтернативою до небажаної атомової війни проти комуністичного табору. Звичайно, коли б цю концепцію прийняв Захід у боротьбі вільного світу проти московсько - большевицького тоталітаризму, смертельної небезпеки для цілого людства.

Цікаву, хоч може занадто стислу, конспектну, як на скомплікованість теми, статтю вмістив А. Лібацький — „Простір і час в Айнштайновій теорії релятивности". На жаль, цієї преважливої в теперішньому часі тематики наша періодична преса майже зовсім не порушує. Яка цьому причина — відсутність компетентних авторів? Можливо. Тим більше потрібно братися до статтей і викладів на цю і подібні теми нашим молодим науковцям, не фаховим авторам, щоб популяризувати в доступному навіть для пересічного читача викладі теорію, з якої почалася модерна, атомова доба нашої історії.

У розділі літератури й мистецтва зустрічаємо нові вірші Ольги Лубської („Йому світанки", „Перегортаючи томи"), Віри Вовк („Борозна", „Великий танок", „Доля" і „Chorinko") і Романа Володимира „Будні". Автор цих рядків не є палким прибічником крайнього модернізму в поезії, а тому, доцінюючи свіжість образів і вишуканість віршів Віри Вовк, прихиляється більше до творчости Ольги Лубської. Зокрема хотілося б відзначити на цьому місці ось такий короткий її вірш, в якому чути подих гарячих і мужніх віршів Олени Теліги:

Чия рука не хибила,
У ворога цілячи,
Кого звабливі обрії
Сліпучим сяйвом кликали,
І хто пішов, не гаючись —
Того шляхи пісенні всі,
Йому світанки зводяться
Грайливими загравами.

В цьому ж розділі зустрічаємо ще у прозово - віршованій формі інтелектуальний вертеп Романа Кухаря — „На підходах до вершин". В цьому нині призабутому жанрі устами Пиворіза, Скомороха, Поета і інших вертепних персонажів автор висловлює погляди на мистецтво і літературу, з якими не можемо не погодитися, особливо тепер, коли на нашому книжковому ринку появляються збірки поезій, що від них мусять відхрещуватися навіть вельмитерплячі наші літературні об'єднання.

В розділі „Культурно - наукові огляди" знаходимо старанно опрацьовану й оперту на багатому джерельному матеріялі статтю д-ра Константина Біди п. з. „Освіта в Совєтському Союзі", відчитану на сесії УВАН у Вінніпегу доповідь Дмитра Штогрина „Наукова праця О. Кандиби-Ольжича" і згадку-некролог Григорія Ощипка, присвячену Олександрові Шульгинові п. н. „Він будував державу ділом, пером і словом".

Завершується цей зошит „Фенікса" розділом „Студентство — молодь", в якому вміщено інформативні матеріяли про 9-ту Міжнародну Конференцію Студентів у Клосторсі (Швайцарія), що відбулася в 1960 році, про 8-ий Високошкільний Курс Українознавства ЦЕСУС-у, про Студійні Конференції СУСТА, 5-ий З'їзд ТУСМ-у у Филаделфії і інші студентські імпрези.

Чого бракує „Феніксові"? — На нашу думку, Редакція мала б поширити його розділом дискусій — дискусійною трибуною, на якій студентська молодь могла б виміновуватися своїми думками в питаннях ідеологічних, громадсько - політичних, літературних, зрештою в усіх тих питаннях, які її болять і турбують. Відчувається брак розділу, що інформував би читачів про справи чисто академічного характеру — з різних країн і шкіл, де студіює наша молодь. Також було б добре, якби Редакція ширше залучувала до участи в журналі авторів - початківців, „зелену" студентську молодь.

В. Д-ко

У Піренеях згинули 34 особи в летунській катастрофі

Тулюз. — У східніх Піренеях по французькому боці, недалеко великого міста Тулюз згинуло з минулої п'ятниці на суботу 34 особи, в тому числі 30 цивільних англійців, 3 члени залоги й один німець. Між загинулими були 21 жінки. Літак був англійський, двомоторовий ДС-3, й віз самих туристів з Лондону до Перпіньяну. Над Південною Францією літак попав у сильні дощі й вітри. Коли він не прибув в означену пору до Перпіньяну і не було від нього ніяких вістей, вислано на розшуки військові гелікоптери, з яких один побачив рештки літака на залізничому узбіччі високої на 6,500 стіп гори Канігу. Вислано рятункову експедицію альпіністів, проте не знайдено нікого в живих.

Американські інвестиції за кордоном в минулому році становили $32.7 більйона

Ню Йорк. — Рада Крайової Промислової Конференції стверджує, що в 1960-му році американські приватні інвестиції поза межами ЗДА виносили $32.7 більйона, майже на три рази більше в порівнянні з 1950-им роком, коли вони становили $11.8 більйона. В цій сумі є і сконфісковані американські інвестиції на Кубі, та навіть і без цього 1960-ий рік становить новий рекорд щодо висоти американських інвестованих капіталів за кордонами ЗДА. Аж 54 відсотки всіх американських відсотків припадають на Канаду і Европу. Інвестиції американців в Канаді становлять одну третю всіх американських приватних закордонних інвестицій; вони в 1950 році виносили $3.6 більйона, а в 1960 році були на три рази більші — $11.2 більйона. Поза Канадою найбільше американських інвестицій було у Великій Британії — $3.2 більйона і у Венесуелі — $2.6 більйона. В Европі в 1960-му році американських приватних капіталів було — $6.6 більйона, а в державах Латинської Америки — $8.4 більйона. Багато капіталів видають американці на нафтову і мануфактурну продукцію.

В Білому Домі виставляли „Макбета" під час прийняття суданського президента

Вашингтон. — 4-го жовтня в Білому Домі на взір давних королівських ще традиції й під час прийняття суданського президента Ібрагіма Аббуда виставляли частину Шекспірового „Макбета" та уривки з інших п'єс найславнішого в світі драматурга. Представлення відбулося в Східній Балевій Залі, для Президента; — пані Кеннеді і 100 гостей під час державного прийняття в пошану суданського президента. Суданський президент генерал Аббуд говорить плинно по англійськи і є завзятим любителем театру та минулого року зорганізував в Судані театр. Це перша театральна вистава в Білому Домі, — це інавгурація багатого театрального сезону в цьому році. Найближчою виставою має бути Джерома Роббінса „Баллетс: Ю. С. А." Виставка в Білому Домі в дні 4-го жовтня, — це перша виставка Шекспірових творів в Білому Домі і вперше збудована постійна сцена в цьому домі. Між гістьми була панна Гелен Сендісон, колишня учителька Вессар коледжу, яка навчала п-і Кеннеді про Шекспірову творчість, коли вона була студенткою в тому коледжі.

Альжирський араб призначений командантом французької піхоти в Альжирі

Париж. — Генерал де Голь призначив Ахмеда Рафу, єдиного мусульманина у французьких збройних силах з генеральським ступнем, на команданта всіх піхотних частин в Альжирі. Йому підлягатимуть коло 250.000 піхотного війська, з того коло 200.000 французів, а його безпосереднім зверхником буде тільки ген. Чарльз Айллере, головний командант всіх збройних сил в Альжирі. Це призначення тісно в'яжуть з приготуваннями де Голя до створення перехідного стану в Альжирі, для переведення там плебісциту, що визначив би майбутній правний статус тієї країни. У тому перехідному стані урядував би тимчасовий уряд, зложений по третині з альжирсько - арабських націоналістів з теперішнього закордонного уряду Альжиру, з альжирських французів та обраних недавно мусульманських радних в місцевих провінційних і міських радах. Гарантією чистоти переведення виборів і безпеки була б 50.000 поліція, на яку складались би частинно мусульманські військовики і поліціянти, частинно так звані соціяльні робітники в сільських округах, а частинно арабські націоналісти з теперішніх партизанських відділів. Усе це залежить від порозуміння з згаданим вгорі закордонно - націоналістичним урядом альжирських арабів, але — за газетними твердженнями — переговори з ними мають відновитись вже в найближчому часі. Призначення ген. Ахмеда Рафи, 55-річного професійного військовика у французькій армії, зробило ніби дуже добре враження серед арабів.

Д-р Меєрс твердить, що 50% операцій роблять „некваліфіковані" доктори

Шикаго. — Виконний асистент директора Американського Хірургічного Коледжу д-р Роберт С. Меєрс сказав на прийнятті Крайового Товариства Наукових Письменників, що він зібрав дані про те, що майже половину всіх операцій у ЗДА виконують лікарі — „некваліфіковані" до такої праці. Д-р Меєрс твердив, що Американське Лікарське Товариство, на жаль відступило від давнішого рішення, щоб кваліфіковані лікарі не ділилися гонорарами з некваліфікованими, які асистують при операціях. Д-р Меєрс має статистику, яку збирали довгі роки два лікарі, коледжі і Товариство Американських Шпиталів. На його думку хірургії не можна навчитися з книжок ані через обсервацію, бо до цього треба окремого вишколу.

Короткі Вістки

● У Франції велике порушення викликало повідомлення про відхід у стан спочинку на власне бажання одного з наймолодших і найбільш заслужених та популярних генералів, 54-літнього заступника команданта французького корпусу в Західній Німеччині, ген. Жака Парі де Болляд'єра. Його конфлікт з през. де Голем, який, зрештою, відзначив був його найвищими медалями за заслуги в другій світовій війні, почався тоді, коли де Голь не хотів перенести його до Альжиру, як генерал цього бажав собі. Свого часу генерал виступив був проти метод, стосованих нижчими французькими військовиками супроти арабських партизанів, схоплених в полон.

● Дейвід Б. Пратт, який 9 квітня мин. року важко посрілив південно - африканського прем'єра Гендріка Верверда, повісився в минулий понеділок в своїй келії у в'язничному шпиталі для умово хворих в Блемфонтейні в Південній Африці. Він залишив кілька листів і записку, що „в даних обставинах" його самогубство буде „найкращим виходом" для нього і інших осіб. Пратт був заможнім білим фармером, рішучим противником біло - расистської політики Верверда. Він виконав атентат на Верверда під час публічної хліборобської вистави. Повісився на шнурі, скрученому з подертого простирала.

● Східньо - берлінська опера спаралізована внаслідку відмови 56 членів хору, 56 членів оркестри, 30 членів балету і найчільніших солістів далі виступати там. Причина не тільки політична і нові умови комунікації, але й матеріяльна: в Західньому Берліні перестали виміновувати східні марки в реляції: 1:1, бо насправді треба 5 східніх марок на 1 західню.

● Із Східньої до Західньої Німеччини втекли вночі в минулому тижні гремільно 16 родин, разом 55 осіб, в тому числі 23 дітей і 16 жінок. Вони рішилися на втечу після того, як дізналися, що комуністичні власті рішили розібрати всі доми в їхній прикордонній оселі. Вони їхали возами й кіньми, забезпечивши боки возів проти куль та обмотавши копита коней, щоб не стукали. Західньонімецька митна сторожа допомогла їм у втечі.

● Голова Крайової Аеронавтичної і Космічної Ради віцепрезидент Линдон Б. Джансон відвідав летунську базу в Каліфорнії Ванденберг, де заявив, що він є вдоволений із успіхів науковців і військовиків, які працюють в ділянці здобуття космічних просторів.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта чого ж —

ТАРЗАН, ч. 4726. Найвище напруження...

— О великий один, — почав Лудон, — я вважаю за оправдане покарати тих, які хотіли осквернити тебе...

Кожний з напруженням дивився, зачарований садистичним співом найвищого жерця...

— І тепер, — Лудон закричав на закінчення, підносячи жертвенний ніж. — Гиньте блюзнірські люди!